

ŽEBRATKA BAHENNÍ (*HOTTONIA PALUSTRIS* L.) VE VELKÉ STROUZE NA PARDUBICKU

Hottonia palustris in Velká strouha in the district of Pardubice

Jiří REJL

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Boženy Němcové 2625, 530 02 Pardubice

Žebratka bahenní (*Hottonia palustris* L.) je jedinným druhem svého rodu rostoucím na území České republiky. Hlavním determinačním znakem žebrotky jsou její přeslenité listy dělené v niťovité úkrojky (obr. 1).

V České republice roste žebrotka vzácně v termofytiku a v nižších polohách mezofytika. Většina nalezišť ale již zanikla, především v Polabí a na jižní Moravě (HEJNÝ, SLAVÍK et al. 1992). KOVANDA (1961) a PROCHÁZKA (1966) ji uvádějí jako mizející druh naší květeny. Tato nepříznivá situace je dána stanovištními nároky této vodní rostliny, která roste především v mělkých mezotrofních tůních, slepých ramenech, příkopech, odvodňovacích strouhách atd.

V regionu východních Čech se dříve dosti hojně vyskytovala v Polabí od Hradce Králové a v dolním Poorličí, dnes je vzácná (RYBÁŘ et al. 1989).

Ve vyhláše č. 395/92 Sb. je žebrotka bahenní uváděna v kategorii ohrožená, v Červeném seznamu květeny ČSR (HOLUB, PROCHÁZKA, ČEŘOVSKÝ 1979) také jako ohrožená a v regionu východních Čech ji FALTYS (1995) hodnotí stejnou kategorií.

Jednou z lokalit na Pardubicku, kde žebrotka bahenní roste, je Velká Strouha (kvadrát 5860d, 5960a, b, nadmořská výška 218-225 m n.m.). Toto vodní dílo začíná nad obcí Čeperka napouštěcím zařízením z Opatovického kanálu, pokračuje kolem opatovické elektrárny směrem na Hrobice, přes obec je zatrubněna, pokračuje dál směrem na rybník Baroch, je vedena krajem lesa Cháby, mezi poli směřuje k lesu, protéká kolem restaurace Tropical směrem na Pohránovský rybník, z kterého teče přes Doubravice, závod Syntesia a.s. a vlévá se do Brozanského potoka.

Dne 25. května 1998 proběhla mapovací akce, jejímž cílem bylo zachytit rozšíření žebrotky bahenní na Velké Strouze (mapa č.1). Velká Strouha byla sledována od Pohránovského rybníka až k Barochu.

Žebrotka byla zjištěna na těchto místech:

1. cca 20 m od železničního mostku na trati Hradec Králové - Pardubice až k silničnímu mostku na silnici I. třídy č.37, velké množství
2. cca 20 m od silničního mostku na silnici I. třídy č.37 k vyústění odpadu od autobazaru Finiš, velké množství
3. po obou dvou stranách silničního mostku na silnici I. třídy č.37 u nadjezdu, několik 10 ks
4. nad restaurací Tropical cca 20 m od soutoku s lesním odvodňovacím příkopem až téměř k mostku, velké množství
5. nad soutokem s melioračním příkopem od hrobického lihovaru, několik 10 ks
6. po obou dvou stranách silničního mostku na silnici I. třídy č.37, velké množství
7. v příkopu u silnice I. třídy č.37 cca 50 m od Velké Strouhy, dva kvetoucí jedinci.

Závěr

Vzhledem k množství rostoucích rostlin je Velká strouha jednou z významných lokalit žebatky bahenní na Pardubicku. Některá místa výskytu na Velké strouze by bylo vhodné vyhlásit za registrovaný významný krajinný prvek a při údržbě tohoto vodního díla zohlednit výskyt této vodní rostliny. Celý tok Velké strouhy by měl být každoročně sledován a jakékoli změny výskytu (pokles či nárůst, změna lokalizace) zaznamenat.

Summary

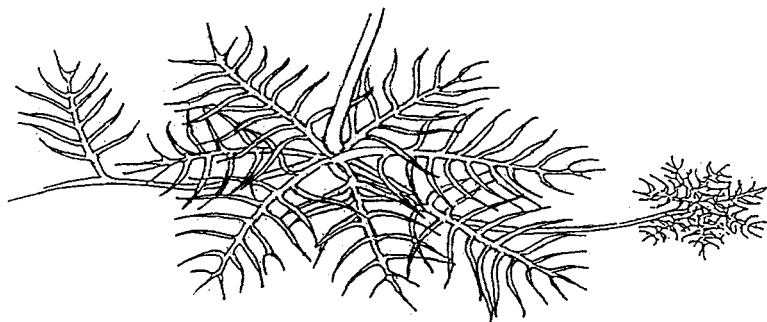
The Velká strouha - the Big raceway - is one of the important localities of *Hottonia palustris* in the region of Pardubice. Some parts of this ancient ditch with the dense growths of *Hottonia palustris* should be recorded as important landscape elements.

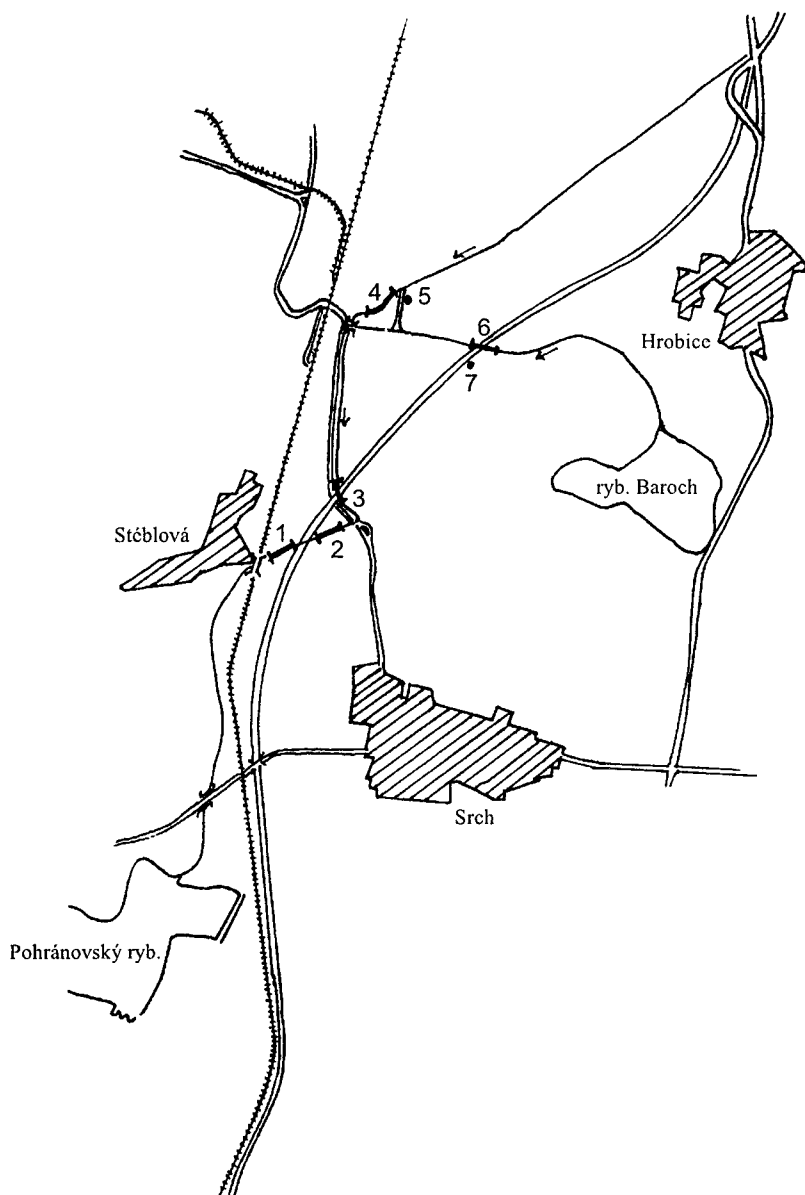
Literatura

- FALTYS V., 1995: Přehled vyhynulých, nezvěstných a ohrožených taxonů cévnatých rostlin na území východních Čech. AOPK, Pardubice.
- HEJNÝ S., SLAVÍK B. a kol., 1992: Květena České republiky 3. Academia: 258.
- HOLUB J., PROCHÁZKA F., ČEŘOVSKÝ J., 1979: Seznam vyhynulých, endemických a ohrožených taxonů vyšších rostlin květeny ČSR. 1. verze. Preslia, 51: 213-237.
- KOVANDA M., 1961: Žebatka bahenní (*Hottonia palustris* L.) na Třebouchovicku. Východní Čechy 1961: 395-396.
- PROCHÁZKA F., 1966: Žebatka bahenní (*Hottonia palustris* L.), mizející druh naší květeny. Živa 14:209-210.
- PŘÍLOHA č.II Vyhlášky Ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/92 Sb. (Seznam zvláště chráněných druhů rostlin).
- RYBÁŘ P. a kol., 1989: Přírodou od Krkonoš po Vysočinu. Kruh Hradec Králové: 359.

Došlo: 5.10.1998

Obr. 1: Charakteristické listy žebatky bahenní (*Hottonia palustris* L.).
Fig. 1: The peculiar leaves of *Hottonia palustris*. (kresba: K. Smejkalová).

Mapa: Místa výskytu žebratky bahenní (*Hottonia palustris* L.) na Velké strouze.
 Map: The sites of occurrence of *Hottonia palustris* in the Velká strouha (the Big raceway).

Obr. 2: Porosty žebratky bahenní (*Hottonia palustris* L.) pod autobazarem Finiš.
Fig. 2: The growth of *Hottonia palustris* under auto jumble sale „Finiš“ (Photo: author).